region västerbotten

MISSIV
2026-10-22

Underlag inför bolagsdialog med Västerbottensteatern AB

(ägs till 60% av Region Västerbotten)

Analys av bolagets förutsättningar på kort och lång sikt

Västerbottensteatern påverkas av samma utveckling som stora delar av kultursektorn. Offentliga anslag följer inte kostnadsutvecklingen samtidigt som verksamheten möter ökade utgifter för löner, pensioner, transporter och teknik. För en personalintensiv organisation med omfattande turnéverksamhet blir denna obalans särskilt kännbar.

Utmaningen förstärks av att även mottagarsidan påverkas. Kommuner, skolor och arrangörer har begränsade resurser, vilket minskar deras förmåga att köpa in eller ta emot kulturverksamhet. Det innebär att tillgängligheten till professionell scenkonst riskerar att minska trots att behovet av kultur som samhällsresurs är fortsatt stort.

Västerbottens stora geografiska avstånd skapar särskilda förutsättningar. Att nå hela länet kräver omfattande transport- och personalresurser, vilket medför högre kostnader än för många andra regionala kulturinstitutioner. Detta gör att ekonomiska åtstramningar får direkta konsekvenser för tillgängligheten.

På sikt finns därför en risk att kulturella skillnader mellan kommuner och befolkningsgrupper ökar om infrastrukturen för turnéer och lokalt mottagande försvagas.

Verksamhetsmässiga framgångar

2026 framstår som ett år med hög konstnärlig aktivitet och förnyelse.
Särskilt betydelsefullt är:

- Den platsspecifika produktionen *Vår Drivkraft*, som visar förmåga att arbeta nära lokalsamhällen och involvera publikgrupper som traditionellt inte alltid nås av institutionsteater.
- Samproduktionerna med Riksteatern (*Kvinnor och äppelträd* och *Vi är Däggdjur*), som stärker Västerbottensteaterns nationella synlighet och möjliggör resursdelning.
- En fortsatt utveckling av UngHästens verksamhet där scenkonst kombineras med samhällsrelevanta frågor kring ungdomars livsvillkor.

Sammantaget visar verksamheten en tydlig förmåga att förena regional förankring med nationell relevans.

Arbetet med Berättarfestivalen och olika berättarprojekt visar hur Västerbottensteatern utvecklar kulturens roll som social infrastruktur. Genom verksamhet riktad både till vårdanställda och ungdomar skapas mötesplatser som stärker delaktighet, gemenskap och erfarenhetsutbyte. Detta är särskilt viktigt i en tid då frågor om social sammanhållning, psykisk hälsa och demokratiskt deltagande får allt större betydelse.

region västerbotten

Tjänsteskrivelse
2026-10-22

Verksamhetsmässiga utmaningar

Den största strategiska verksamhetsutmaningen framstår som publikutvecklingen. Teatern lyckas producera konstnärligt starka och samhällsrelevanta föreställningar, men ser samtidigt behov av att utveckla:

- publikrelationer,
- försäljning,
- prognosarbete,
- publikanalys,
- uppföljning och utvärdering.

Utmaningen handlar inte bara om att sälja fler biljetter utan om att skapa långsiktiga relationer med nya och befintliga publikgrupper.

Den kommande verksamhetsplanen identifierar fyra omfattande utvecklingsområden:

1. Konstnärlig utveckling och relevans
2. Publik och delaktighet
3. Samverkan och position
4. Ekonomisk motståndskraft och finansiering

Gemensamt för dessa områden är behovet av ökad organisatorisk kapacitet. Förmågan att prioritera blir därför en central ledningsfråga. Risken är annars att organisationen belastas med fler utvecklingsuppdrag än vad resurserna medger.

Ekonomiska framgångar och utmaningar

Trots lägre biljettintäkter än planerat prognostiseras ett resultat i nivå med budget. Särskilt positivt är arbetet med samproduktioner och extern finansiering. Samarbetet med Riksteatern visar hur partnerskap kan minska ekonomiska risker samtidigt som verksamheten får större genomslag.

Den långsiktigt största risken är att grundfinansieringen successivt urholkas. Kulturverksamhet är i hög grad personalintensiv. När löne- och pensionskostnader ökar snabbare än anslagen uppstår ett växande gap som inte fullt ut kan kompenseras genom effektiviseringar eller projektmedel.
På sikt riskerar detta att leda till:

- ✓ färre produktioner,
- ✓ minskad turnéverksamhet,
- ✓ lägre utvecklingstakt,
- ✓ minskad tillgänglighet i länet.

En särskild ekonomisk utmaning är verksamhetens produktionsförutsättningar i Sara kulturhus. Brister i tillgången till produktionslokaler leder till:

- ✓ mer administration,
- ✓ ineffektiv arbetstid,
- ✓ längre produktionsprocesser,
- ✓ begränsade intäktsmöjligheter.

Detta är en strukturell fråga som inte kan lösas genom intern effektivisering utan kräver samverkan med Skellefteå kommun.

region västerbotten

Tjänsteskrivelse
2026-10-22

Slutsats
Västerbottensteatern uppvisar stark konstnärlig kvalitet, utvecklingskraft och samhällsrelevans. Verksamheten lyckas kombinera regional förankring med nationell synlighet och bedriver flera verksamhetsområden som bidrar till såväl kulturpolitiska som regionala utvecklingsmål.

Den främsta utmaningen är inte brist på idéer, kompetens eller publikrelevans, utan de ekonomiska och strukturella förutsättningarna att långsiktigt upprätthålla uppdraget. Om finansieringen inte utvecklas i takt med kostnadsökningarna riskerar verksamhetens geografiska räckvidd och konstnärliga ambitionsnivå att successivt begränsas.

De kommande åren blir därför avgörande för hur väl Västerbottensteatern tillsammans med Region Västerbotten, kommunerna och andra aktörer kan skapa hållbara modeller för finansiering, publikutveckling och regional kulturinfrastruktur. Detta kommer i stor utsträckning att avgöra teaterns möjligheter att fortsätta vara en central kulturaktör för hela länet.

region västerbotten

Tjänsteskrivelse
2026-10-22

Checklista för Region Västerbotten

Dokument som efterfrågats	**Bifogas som bilaga** **(markeras med kryss)**	**Ej fastställd ännu/** **Kommentar om avvikelse**
Bolagets förutsättningar och utmaningar	**x**	
Årsredovisning och revisionsrapport 2025	x	
Uppföljning av bolagets verksamhet per augusti 2026	x	
Verksamhetsplan 2026	x	
Internkontrollplan 2026	x	
Rapport för internkontrolluppföljning	x	
Intyg/rapport eller motsvarande, där det framgår att styrelsen har prövat och intygar att den verksamhet som bedrivits inom bolaget under den period som rapporten avser har bedrivits i enlighet med fastställt kommunalt ändamål och inom ramen för de kommunala befogenheterna.	x	